

සබරගමුව අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තුව
අ.පො.ස (උසස් පෙළ) විභාගය - 2022

රසායන විද්‍යාව

.22 A/L අපි [papers grp]

ලකුණු දුන්නේ පව්ජාධර්මය

I පත්‍රය - පිළිතුරු

01.	3
02.	5
03.	2
04.	1
05.	4
06.	3
07.	4
08.	4
09.	5
10.	2
11.	3
12.	3
13.	2
14.	3
15.	3

16.	2
17.	5
18.	4
19.	1
20.	1
21.	2
22.	5
23.	2
24.	3
25.	5
26.	4
27.	5
28.	5
29.	2
30.	2

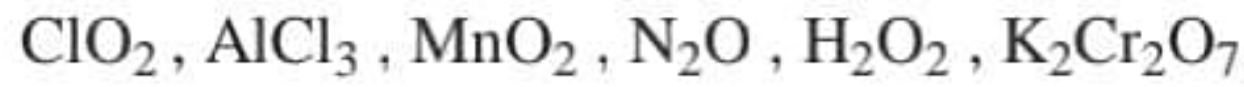
31.	5
32.	4
33.	1
34.	2
35.	3
36.	5
37.	4
38.	3
39.	5
40.	2

41.	4
42.	3
43.	2
44.	1
45.	5
46.	1
47.	4
48.	2
49.	1
50.	4

A කොටස - ව්‍යුහගත රචනා

- ප්‍රශ්න හතරටම පිළිතුරු මෙම පත්‍රයේම සපයන්න.

01. (a) ලැයිස්තුවේ දී ඇති සංයෝග යොදාගනිමින් හිස්තැන් පුරවන්න.

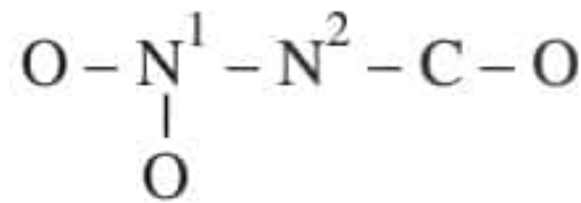

- (i) වියුග්ම ඉලෙක්ට්‍රෝනයක් සහිත අණුවකි. ClO_2
- (ii) ප්‍රාථමික ප්‍රාමාණිකයක් ලෙස යොදාගත හැකි ඔක්සිකාරකයකි. $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$
- (iii) ලුටිස් අම්ලයක් ලෙස ක්‍රියාකරයි. AlCl_3
- (iv) උත්ප්‍රේරකයක් ලෙස ක්‍රියාකරන උභයගුණී ඔක්සයිඩයකි. MnO_2
- (v) ඇමෝනියම් නයිට්‍රේට් වියෝජනයෙන් ලැබෙන වායුමය එලයකි. N_2O
- (vi) ජලීය ද්‍රාවණයේදී ද්විධාකරණයට ලක්වේ. H_2O_2

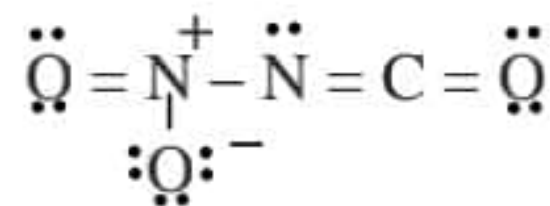
(ඉකුත් 03 × 6 = 18)

[01. (a) ; ඉකුත් 18]

(b) CN_2O_3 අණුවේ සැකිලි ව්‍යුහය පහත දැක්වේ.

(i) මෙම අණුව සඳහා වඩාත් ස්ථායී ලුටිස් තිත්-ඉරි ව්‍යුහය අඳින්න.

(06)

(ii) ඉහත (i) හි අඳින ලද ව්‍යුහයේ නයිට්‍රජන් පරමාණු දෙකෙහි ඔක්සිකරණ අවස්ථා දෙන්න.

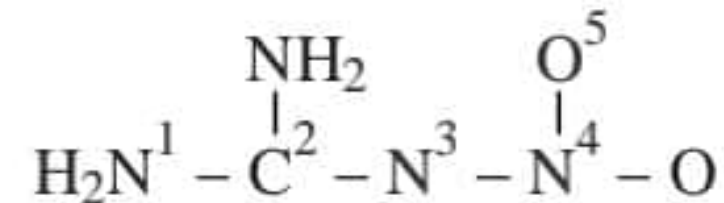
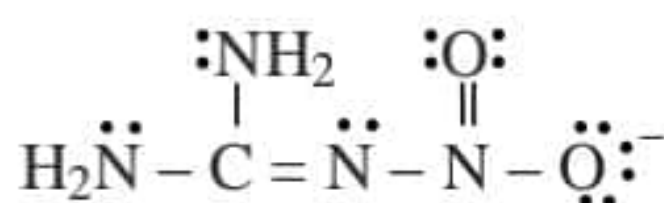
N^1 +4 N^2 -2 (01 + 01)

(iii) OCN^- අයනය සඳහා වඩාත්ම ස්ථායී ලුටිස් තිත්-ඉරි ව්‍යුහය පහත දක්වා ඇත. මෙම අයනය සඳහා තවත් ලුටිස් තිත්-ඉරි ව්‍යුහ (සම්ප්‍රසූක්ත ව්‍යුහ) දෙකක් අඳින්න.

(ඉකුත් 03 × 02 = 06)

(iv) පහත සඳහන් ලුටිස් තිත්-ඉරි ව්‍යුහය සහ එහි ලේබල් කරන ලද සැකිල්ල පදනම් කරගෙන දී ඇති වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

	N^1	C^2	N^3	N^4
I පරමාණුව වටා VSEPR යුගල්	4	3	3	3
II පරමාණුව වටා ඉලෙක්ට්‍රෝන යුගල ජ්‍යාමිතිය	වතුස්තලීය	තලීය ත්‍රිකෝණාකාර	තලීය ත්‍රිකෝණාකාර	තලීය ත්‍රිකෝණාකාර
III පරමාණුව වටා හැඩය	පිරමීඩාකාර	පිරමීඩාකාර	කෝණාකාර	කෝණාකාර
IV පරමාණුවල ඔක්සිකරණ අංකය	-3	+4	-2	+4

(ඉකුත් 01 × 16 = 16)

කොටස් (v) සිට (vii), ඉහත (iv) කොටසෙහි දෙන ලද ලුවීස් තිත් ඉරි ව්‍යුහය මත පදනම් වේ.

පරමාණු ලේඩල් කිරීම (iv) කොටසෙහි ආකාරයටම වේ.

(v) පහත දැක්වෙන පරමාණු දෙක අතර σ බන්ධන සෑදීමට සහභාගි වන පරමාණුක / මුහුම් කාක්ෂික හඳුනාගන්න.

(I) $N^1 - C^2$	N^1 SP^3	C^2 SP^2
(II) $C^2 - N^3$	C^2 SP^2	N^3 SP^2
(III) $N^3 - N^4$	N^3 SP^2	N^4 SP^2
(IV) $N^4 - O^5$	N^4 SP^2	O^5 $SP^2 / 2P$
(V) $N^1 - H$	N^1 SP^3	H $1S$

(ඔබේ 01 $\times 10 = 10$)

(vi) පහත දැක්වෙන පරමාණු දෙක අතර π බන්ධන සෑදීමට සහභාගි වන පරමාණුක කාක්ෂික හඳුනාගන්න.

(I) $C^2 - N^3$	C^2 $2P$	N^3 $2P$
(II) $N^4 - O^5$	N^4 $2P$	O^5 $2P$

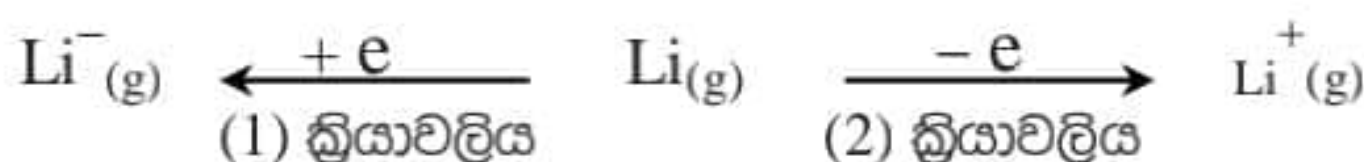
(ඔබේ 01 $\times 4 = 04$)

(vii) N^1, C^2, N^3, N^4 පරමාණු විද්‍යුත් සෘණතාවය වැඩිවන පිළිවෙලට සකසන්න.

..... C^2 < N^1 < N^3 < N^4 (06)

[01. (b) ; ඔබේ 50]

(c) (i) වායුමය ලිතියම් පරමාණු මත සිදුවිය හැකි ක්‍රියාවලි දෙකක් පහත දැක්වේ.

(I) මෙම ක්‍රියාවලි දෙකෙන් කුමන ක්‍රියාවලිය ශක්ති විද්‍යාත්මකව වඩාත් පහසුවේද? (1) ක්‍රියාවලිය (05)

(II) ඔබේ පිළිතුරට හේතු දක්වන්න.

Li ඉලෙක්ට්‍රෝනයක් ලබා ගෙන $1S^2 2S^2$ වින්‍යාසයට පත් වේ.. (03)

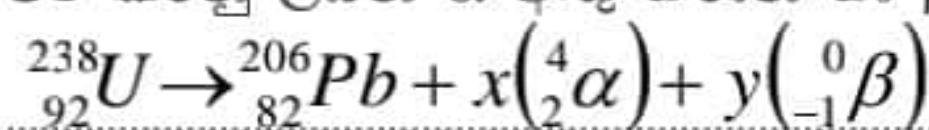
මෙය ශක්තිය මුදා හරිමින් සිදුවන ක්‍රියාවලියකි. (03)

Li වලින් Li^+ සෑදීම ශක්ති අවශෝෂක ක්‍රියාවලියකි. (03)

අඩු ශක්ති අවස්ථාවක පැවතීම වඩා ස්ථායී වන නිසා (03)

(1) ක්‍රියාවලිය වඩා පහසුවෙන් සිදු වේ. (03)

(ii) (I) $^{238}_{92}U$ නියුක්ලයිඩය, α අංශු හා β අංශු නිකුත් කරමින් $^{206}_{82}Pb$ යන ස්ථායී නියුක්ලයිඩය බවට පියවර කීපයකින් පරිවර්තනය වේ. මෙම ක්‍රියාවලියේ දී $^{238}_{92}U$ නියුක්ලයිඩය විසින් පිට කරනු ලබන α අංශු ගණන හා β අංශු ගණන වෙන වෙනම ගණනය කරන්න.

$$238 = 206 + 4x$$

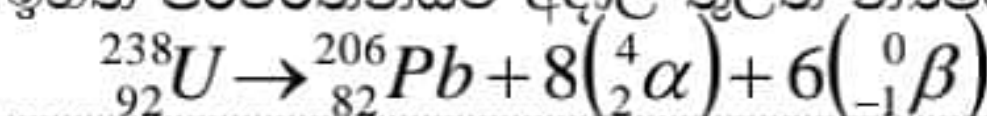
$$x = 8$$

$$92 = 82 + 2x - y$$

$$y = 6$$

(04 + 04)

(II) ඉහත පරිවර්තනයට අදාළ තුලිත න්‍යෂ්ටික ප්‍රතික්‍රියාව ලියා දක්වන්න.

(04)

[01. (c) ; ඔබේ 32]

100

- 02. (a) ★ X** යනු පරමාණුක ක්‍රමාංකය 20 ට අඩු ආවර්තිතා වගුවේ P ගොණුවේ මූලද්‍රව්‍යයකි.
- ★ එහි මුල් අනුයාත අයනීකරණ ශක්ති පහ පිළිවෙලින් 1086, 2353, 4620, 6223 හා 37831 KJmol^{-1} බැගින් වේ.
 - ★ X ප්‍රධාන බහුරූපී ආකාර දෙකකින් පවතින අතර එම බහුරූපී ආකාර දෙකෙහිම තාපාංක ඉතා ඉහළ වේ.
 - ★ X වාතයේ සම්පූර්ණයෙන් දහනය කළ විට, ගන්ධයකින් තොර අවර්ණ X_1 නම් වායුව සෑදේ.
 - ★ X සාන්ද්‍ර H_2SO_4 සමඟ ප්‍රතික්‍රියාවේදී වායු මිශ්‍රණයක් ලබා දේ.
 - ★ ජලීය Ba(OH)_2 සමඟ ද්‍රාවණයක් තුළට මෙම වායු මිශ්‍රණය බුබුලනය කළ විට Y නම් සුදු අවක්ෂේප මිශ්‍රණය සෑදේ.
 - ★ Y අවක්ෂේප මිශ්‍රණය කොටස් දෙකකට වෙන්කොට එක් කොටසකට තනුක HCl එක්කළ විට සම්පූර්ණයෙන් ද්‍රවණය වී X_1 සහ X_2 වායු ලබා දෙයි.
 - ★ Y හි අනෙක් කොටසට H_2O_2 එක්කර තනුක HCl අම්ලය එක්කළ විට අවක්ෂේපයෙන් කොටසක් දිය වී Z නම් සුදු අවක්ෂේපය ඉතිරි විය.
 - ★ X_1 , X සමඟ ඔක්සිහරණය කළ විට X_3 වායුව සෑදේ.
 - ★ X_3 කාර්මිකව ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වායුවක් වුවද ජීවිතට හානිකර වායුවකි.
- (i) X හඳුනාගන්න. C – Carbon (04)
- (ii) X හි භූමි අවස්ථාවේ ඉලෙක්ට්‍රෝන වින්‍යාසය ලියන්න. $1s^2 2s^2 2p^2$ (02)
- (iii) X හි සුලභ ධන ඔක්සිකරණ අවස්ථා මොනවාද? +2, +4 (02 + 02)
- (iv) පහත සඳහන් විශේෂවල රසායනික සූත්‍ර ලියන්න.
- X_1 CO_2 X_2 SO_2 X_3 CO
- Y $\text{CaSO}_3 + \text{CaCO}_3$ Z BaSO_4 (04 × 5 = 20)
- (v) X_1 සහ X_3 සඳහා පිළිගත හැකි වඩාත්ම ස්ථායී ලුච්ස් තිත්-ඉරි ව්‍යුහ අඳින්න.
- X_1 $\ddot{\text{O}} = \text{C} = \ddot{\text{O}}$ X_3 $\text{:}\ddot{\text{C}} \equiv \text{O}^+$ (04 × 2 = 08)
- (vi) පහත අවස්ථා සඳහා තුලිත රසායනික/ අයනික සමීකරණ ලියන්න.
- (I) X, සාන්ද්‍ර H_2SO_4 සමඟ රත් කළ විට සිදුවන ප්‍රතික්‍රියාවට
 $\text{C}_{(s)} + 2\text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{CO}_{2(g)} + 2\text{SO}_{2(g)} + 2\text{H}_2\text{O}_{(l)}$ (04)
- (II) Y, අවක්ෂේපයට ආම්ලික මාධ්‍යයේදී H_2O_2 එක්කරන විට සිදුවන ප්‍රතික්‍රියාවට
 $\text{SO}_3^{2-} + \text{H}_2\text{O}_2 \rightarrow \text{SO}_4^{2-} + \text{H}_2\text{O}$ (04)
- (vii) X හා X_3 හි එක් කාර්මික ප්‍රයෝජනයක් බැගින් ලියන්න.
- X ඉලෙක්ට්‍රෝඩ සෑදීමට, පැන්සල් සෑදීමට, ස්හේහක ලෙස ජල පෙරහ සෑදීමට (02)
- X_3 ඉන්ධනයක් ලෙස , යකඩ නිස්සාරණයේදී (ඕනෑම එකක්) (02)

[02. (a) ; ඔබේ 50]

(b) A සිට E දක්වා ලේබල් කර ඇති පරීක්ෂණ නළුවල $\text{Mg}(\text{NO}_3)_2$, K_2CO_3 , NaCl , $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$ හා AgNO_3 (පිළිවෙලින් නොවේ) අඩංගු වේ.

මෙම එක් එක් ද්‍රාවණයෙන් වෙන් කරන ලද කොටස්වලට $\text{BaCl}_2(\text{aq})$ හා තනුක NH_3 බිංදු වශයෙන් වැඩිපුර වෙන වෙනම එක්කරන ලදී.

එහිදී ලැබුණු නිරීක්ෂණ පහත වගුවේ දක්වා ඇත.

ද්‍රාවණය	BaCl_2 ද්‍රාවණය	තනුක NH_3 ද්‍රාවණය
A	උණු ජලයේ අද්‍රාව්‍ය සුදු අවක්ෂේපයක්	වැඩිපුර NH_3 හි ද්‍රාව්‍ය දුඹුරු අවක්ෂේපයක්
B	තනුක HCl හි ද්‍රාව්‍ය සුදු අවක්ෂේපයක්	පැහැදිලි ද්‍රාවණයක්
C	තනුක HCl හි අද්‍රාව්‍ය සුදු අවක්ෂේපයක්	වැඩිපුර NH_3 හි අද්‍රාව්‍ය සුදු අවක්ෂේපයක්
D	පැහැදිලි ද්‍රාවණයක්	සුදු අවක්ෂේපයක්
E	පැහැදිලි ද්‍රාවණයක්	පැහැදිලි ද්‍රාවණයක්

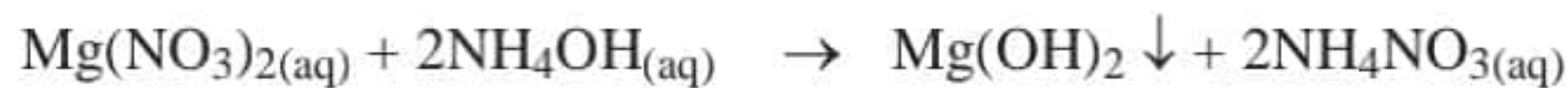
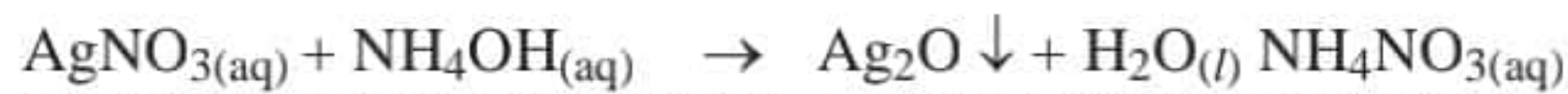
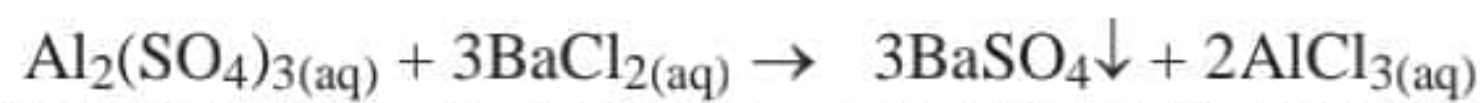
(i) A සිට E දක්වා ද්‍රාවණ හඳුනාගන්න.

(04 × 5 = 20)

A AgNO_3 B K_2CO_3
 C $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$ D $\text{Mg}(\text{NO}_3)_2$ E NaCl

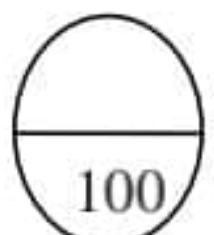
(ii) ඉහත අවක්ෂේප සාදන සියලුම ප්‍රතික්‍රියා සඳහා තුලිත රසායනික සමීකරණ ලියන්න.

සැ.යු. සමීකරණයෙහි අවක්ෂේපය ඊතලයකින් (↓) දක්වන්න.

(05 × 6 = 30)

[02. (b) ; ඔබේ 50]

03. (a) ඔසෝන් ස්ථරය තුළ ස්වභාවිකව O_3 බිඳ වැටීම පියවර දෙකකින් සිදුවේ.

(i) ඔසෝන් වල වියෝජන පියවරයන් දෙක, අදාල එන්තැල්පි විපර්යාසයේ ලකුණ සමඟින් ඉදිරිපත් කරන්න.

(ii) එම වියෝජන දෙකට අදාලව අතරමැදිය කුමක්ද?

"O" හෝ පරමාණුක ඔක්සිජන් (04)

(iii) ඉහත ඔබ ලියූ එක් එක් පියවරෙහි අණුකතාවය කීයද?

1 පියවර 1 2 පියවර 2 (02 + 02)

(iv) ඉහත (i) හිදී ඔබ ඉදිරිපත් කළ පියවරයන් අතුරෙන්,

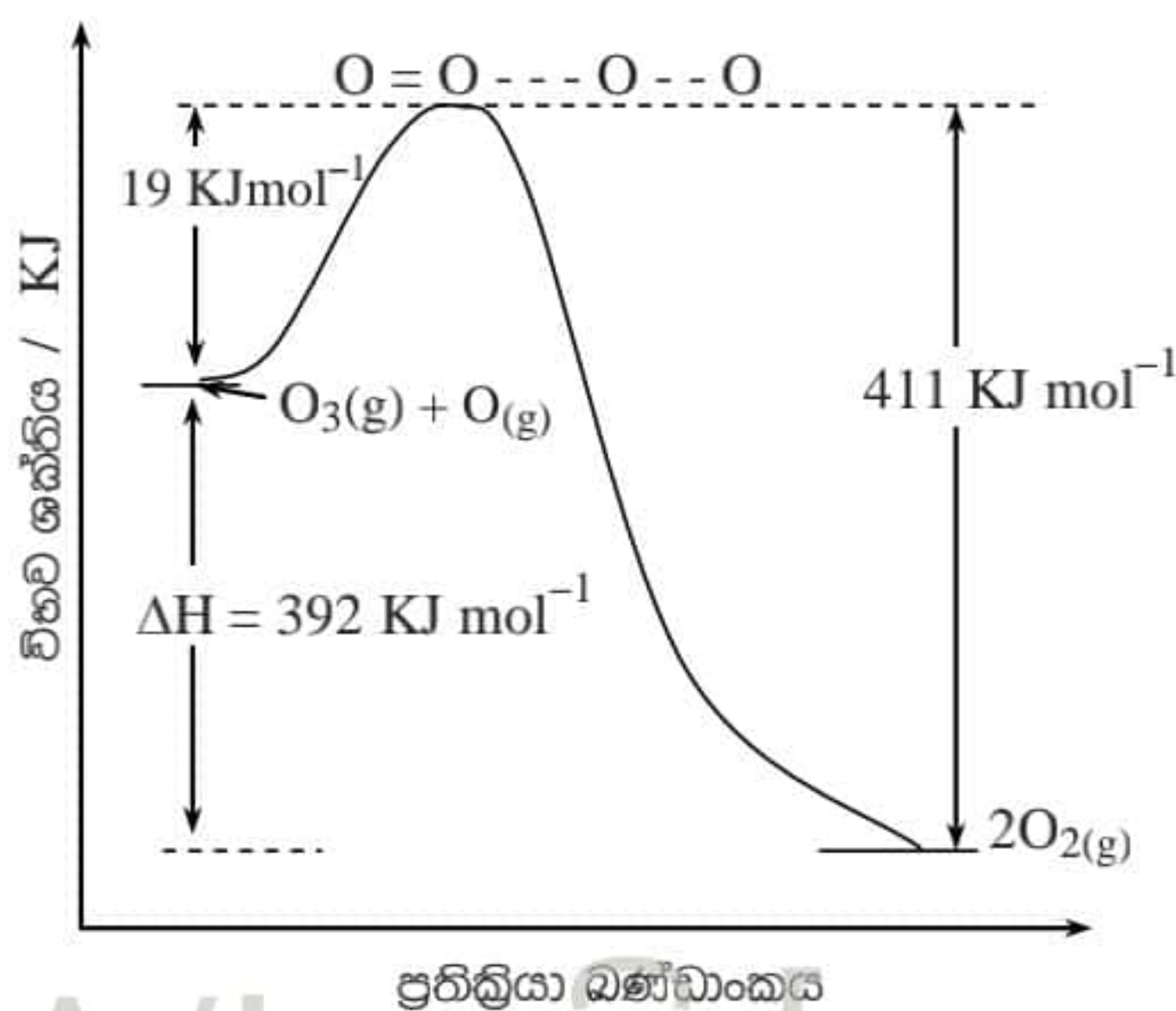
දෙවෙනි පියවරේදී ඉදිරි ප්‍රතික්‍රියාවට අදාල සක්‍රියන ශක්තිය 19 KJmol^{-1} හා පසු ප්‍රතික්‍රියාවට අදාල සක්‍රියන ශක්තිය 411 KJmol^{-1} වේ.

ප්‍රතික්‍රියා බණ්ඩාංකයට එරෙහිව විභව ශක්ති විචලන ප්‍රස්ථාරය අඳින්න.

ඔබ ඉදිරිපත් කළ ප්‍රස්ථාරයේ

* ප්‍රතික්‍රියක * ප්‍රථිඵල * ප්‍රතික්‍රියාවේ එන්තැල්පි විපර්යාසය * උපග්‍රහණය කරන ලද සංක්‍රමණ අවස්ථාවේ ව්‍යුහය ආදිය පැහැදිලිව දක්වන්න.

(ලකුණු 30)

හැඩය	04
ප්‍රතික්‍රියක	04
ඵල	04
සක්‍රියන ශක්ති සඳහා	04×2
සංක්‍රමණ අවස්ථාව	06
එන්තැල්පි විපර්යාසය	04
	<u>30</u>

[03. (a) ; ලකුණු 50]

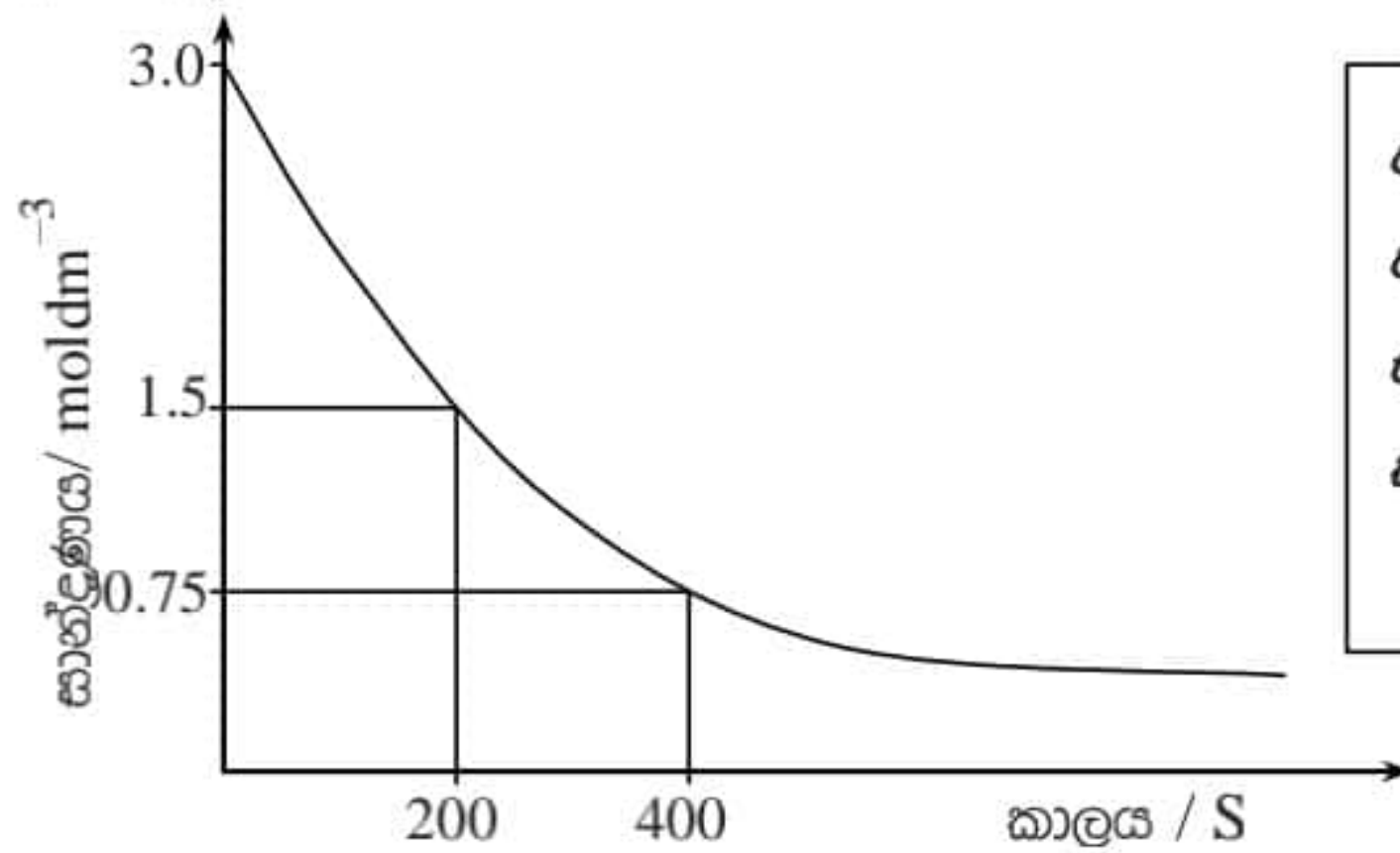
(b) $X \rightarrow Y + Z$; මෙය පළමු පෙළ ප්‍රතික්‍රියාවකි.

(i) X හි ආරම්භක සාන්ද්‍රණය 3.00 moldm^{-3} ද ප්‍රතික්‍රියාවේ අර්ධ ජීව කාලය 200 s ක් ද වේ නම් ප්‍රතික්‍රියාවේ සීඝ්‍රතාව කොපමණද?

$$\begin{aligned} \text{තත්පර 200 දී සාන්ද්‍රණ වෙනස} &= (1.50 - 3.00) \text{ mol dm}^{-3} \\ &= -1.5 \text{ mol dm}^{-3} \end{aligned} \quad (04 + 01)$$

$$\begin{aligned} \text{ප්‍රතික්‍රියා සීඝ්‍රතාවය} &= -\Delta[\times] / \Delta t \\ &= -(-1.5 \text{ moldm}^{-3}) / 200 \text{ s} \\ &= 7.5 \times 10^{-3} \text{ moldm}^{-3} \text{ s}^{-1} \end{aligned} \quad (04 + 01)$$

- (ii) කාලයට එදිරිව X හි සාන්ද්‍රණය විචලනය වන අන්දම දක්වන දළ ප්‍රස්ථාරයක් පහත අක්ෂ අතර අඳින්න.

අක්ෂ දෙක	-	02 + 02
හැඩය	-	02
සාන්ද්‍රණ අගයන් 3	-	06
කාල අගයන් 2	-	04
		<u>16</u>

- (iii) ඉහත ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා සිසුනා සමීකරණය ලියන්න.

Rate = K [×] ; K - වේග නියතය (04)

- (iv) සිසුනා නියතයේ අගය ගණනය කරන්න.

පළමු පෙළ ප්‍රතික්‍රියාවක, $K = 0.693 / t_{1/2}$ (05)

$K = \frac{0.693}{200S}$ (04 + 01)

$K = 3.465 \times 10^{-3} S^{-1}$ (04 + 01)

[03. (b) : ඉකුත් 50]

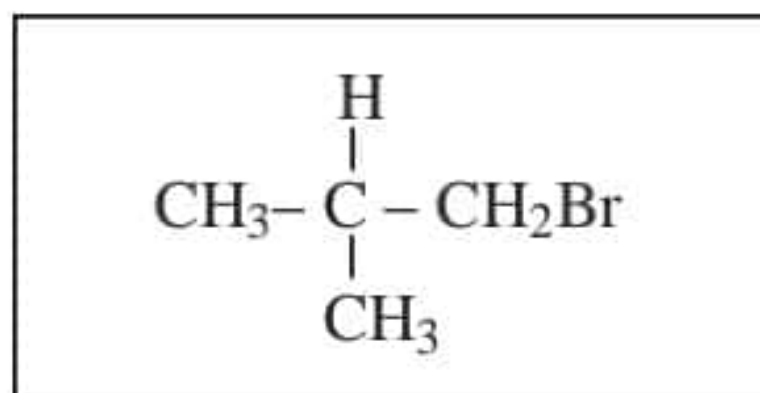
100

04. (a) අණුක සූත්‍රය C_4H_9Br වන A නම් සංයෝගය, ඇල්කොහොලය KOH සමඟ ලබාදෙන B නම් වූ කිසිදු ඵලයක් ත්‍රිමාන සමාවයවිකතාවය නොදක්වයි.

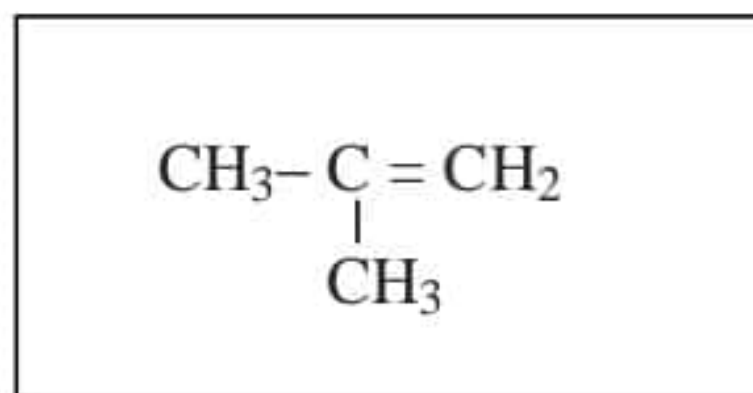
මෙම B නම් වූ ඵලය, HBr සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කොට ලැබෙන ඵලය C, ප්‍රකාශ සක්‍රීය නොවන නමුත් එය A හි සමාවයවිකයකි.

ඉහත A සංයෝගය, D නම් වූ එහි ග්‍රිනාඩ් ප්‍රතිකාරකය බවට පරිවර්තනය කර E ලෙස හඳුන්වා දී ඇති ඇසිටෝන් සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කරවීමෙන් පසුව තනුක අම්ලයක් මගින් ජලවිච්ඡේදනය කර F නම් වූ ඵලයක් ලබා ගනී.

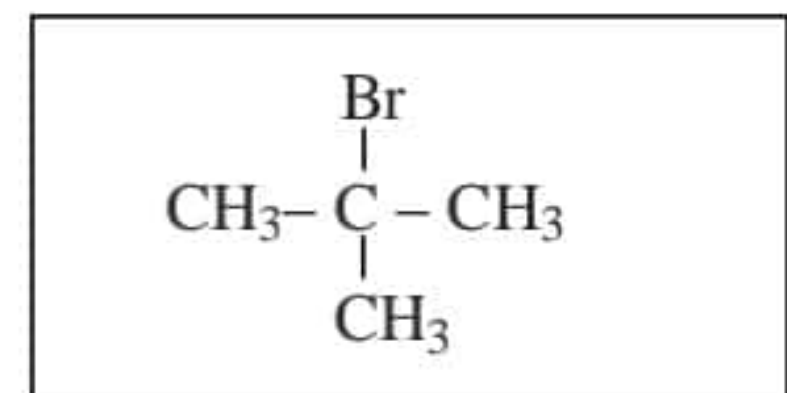
- (i) A, B, C, D, E හා F හි ව්‍යුහ පහත කොටු තුළ අඳින්න.

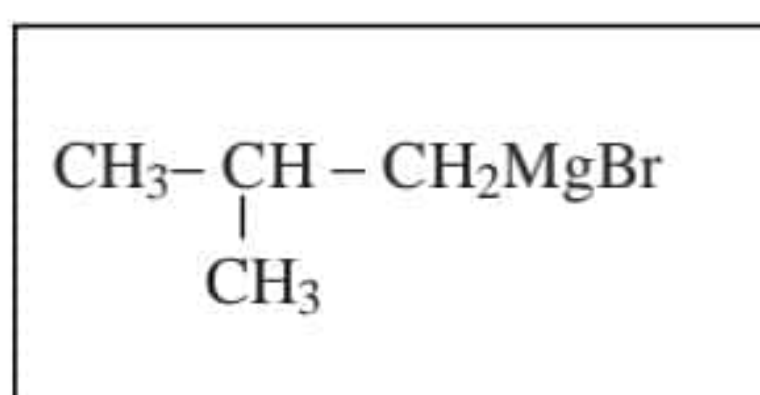
A (10)

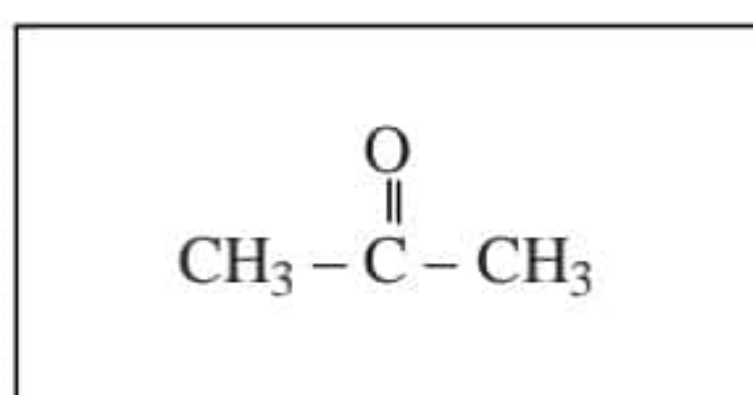
B (05)

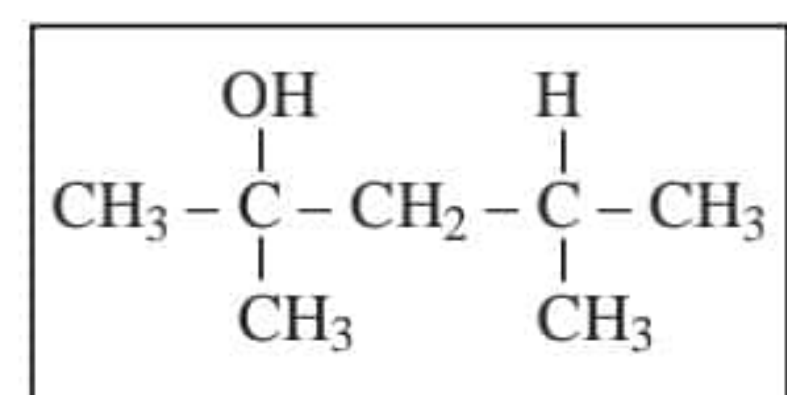
C (05)

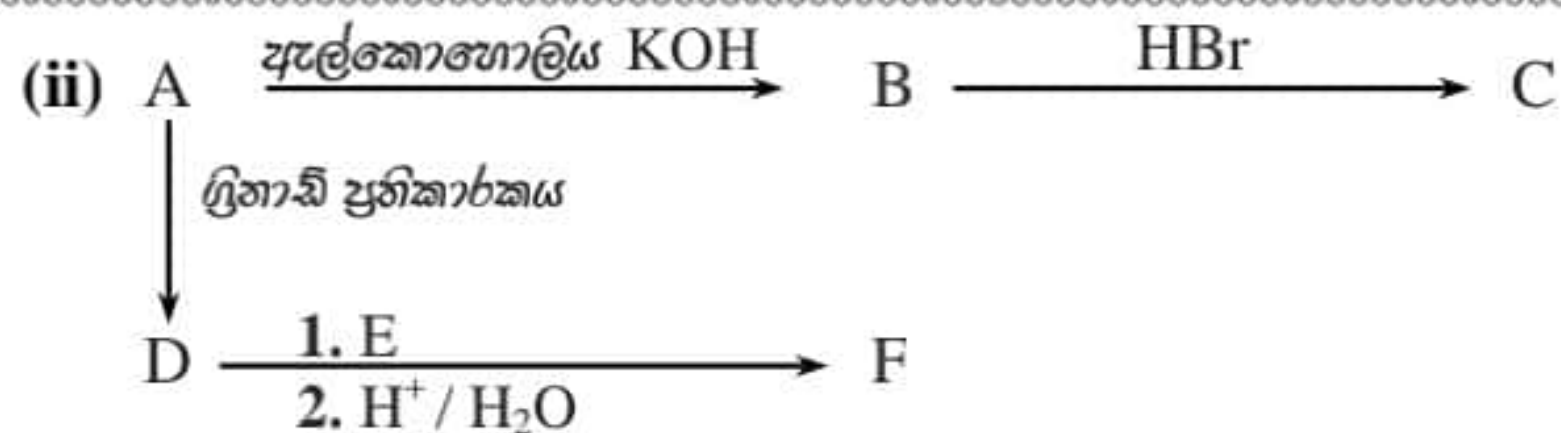
D (05)

E (05)

F (05)

ඉහත (a) හි දක්වා ඇති ප්‍රතික්‍රියා අනුක්‍රමයෙහි පහත අවස්ථාවන්ට අදාළව සිදුවන ප්‍රතික්‍රියා කුමන වර්ගයට අයත්දැයි පහත කොටුවෙහි දී ඇති ඒවායින් තෝරා ලියන්න.

ඉවත්වීමේ ප්‍රතික්‍රියා, ඉලෙක්ට්‍රෝනකාමී ආකලන, ඉලෙක්ට්‍රෝනකාමී ආදේශ, තාපජවකාමී ආකලන, තාපජවකාමී ආදේශ, වෙනත්.

I. $A \rightarrow B$ ඉවත් වීම

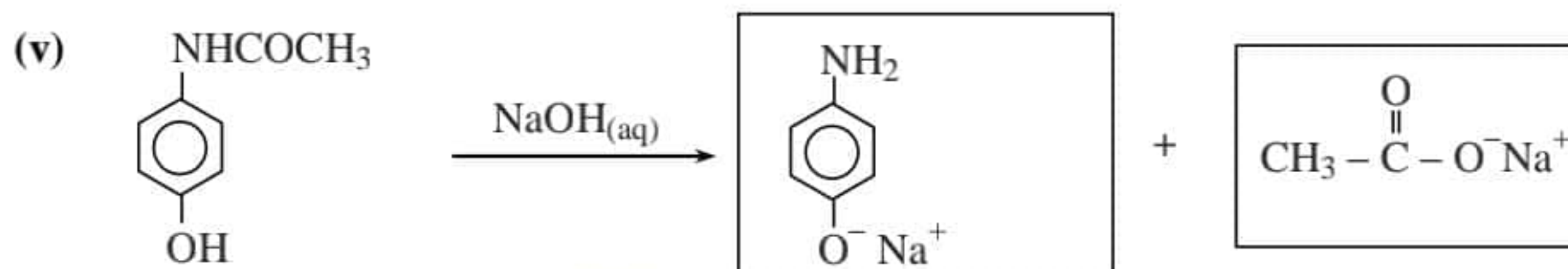
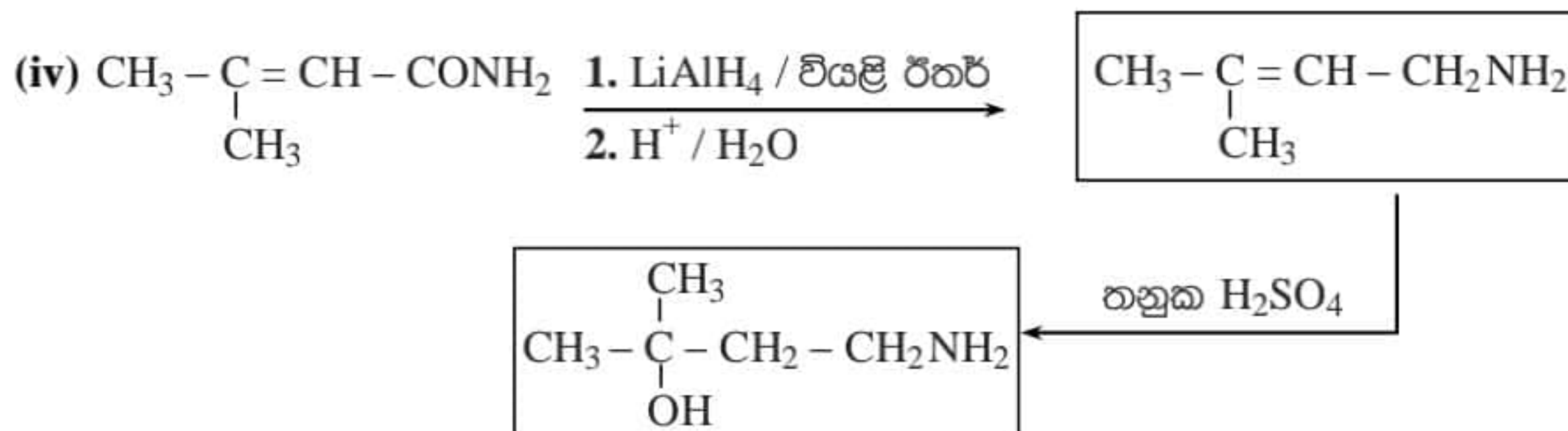
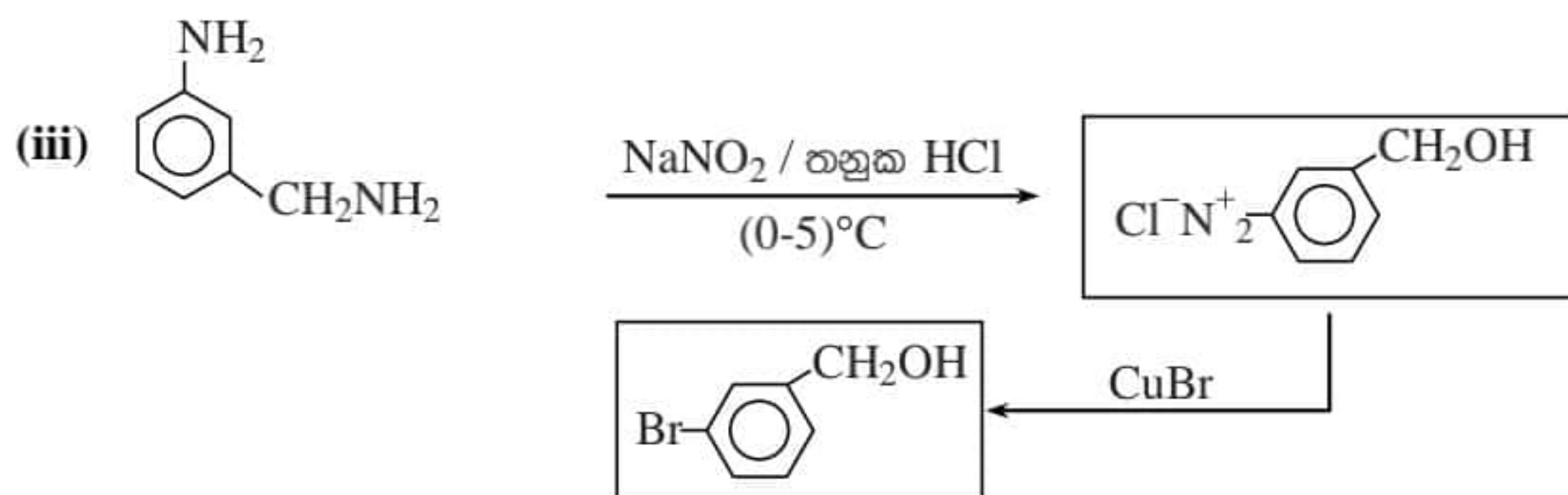
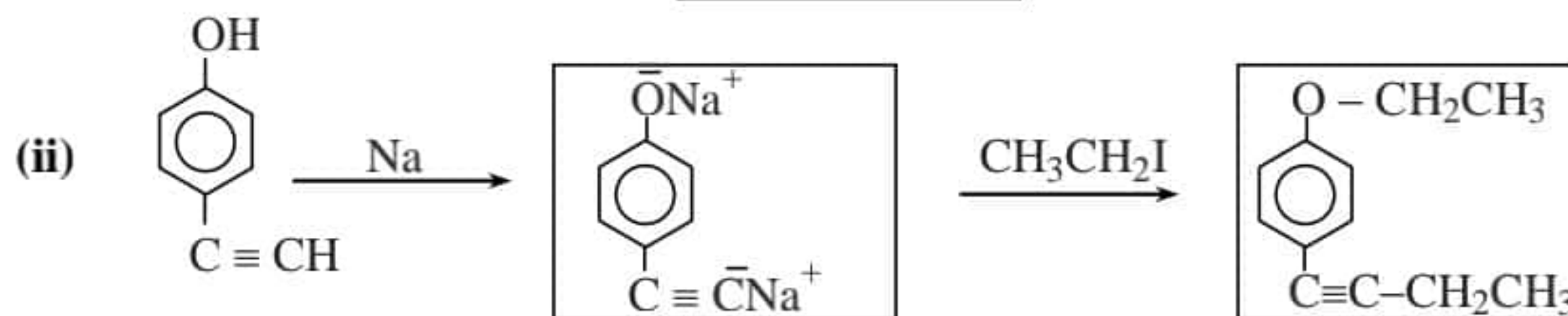
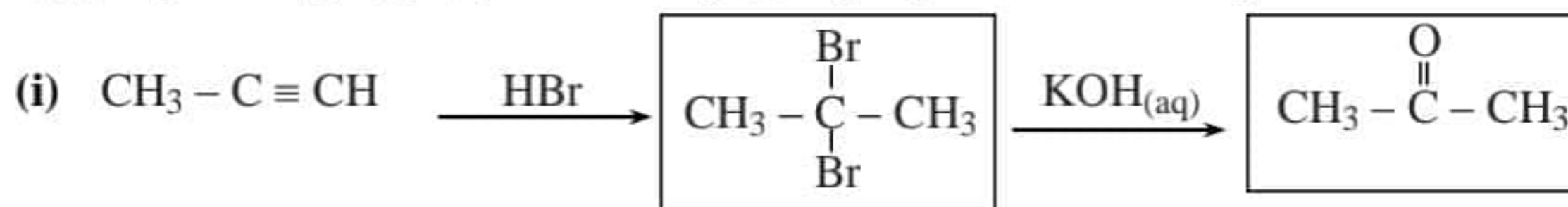
II. $B \rightarrow C$ ඉලෙක්ට්‍රෝනකාමී ආකලන

III. $D \rightarrow F$ තාපජවකාමී ආකලන

05 × 03 = 15

[04. (a) ; ඔබගේ 50]

(b) අදාළ ව්‍යුහ කොටු තුළ අදිමින්, පහත දී ඇති ප්‍රතික්‍රියා පටිපාටිය සම්පූර්ණ කරන්න.

05 × 10 = 50

[04. (b) ; ඔබගේ 50]

100